EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 1.9.2022.
COM(2022) 433 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Otrais gada ziņojums par ārvalstu tiešo ieguldījumu Savienībā izvērtēšanu

{SWD(2022) 219 final}

IEVADS

Šis ziņojums ir otrais Eiropas Komisijas gada ziņojums par ES Ārvalstu tiešo ieguldījumu (ĀTI) izvērtēšanas regulas piemērošanu ("ĀTI izvērtēšanas regula" jeb "regula").

Ziņojums aptver 2021. gadu[1] un nodrošina pārredzamību attiecībā uz ĀTI izvērtēšanas darbību Eiropas Savienībā un valstu izvērtēšanas mehānismu attīstību. Tas veicina Savienības pārskatatbildību jomā, kurā, ņemot vērā attiecīgās drošības intereses, pārredzamība attiecībā uz atsevišķiem komercdarījumiem nav nedz iespējama, nedz atbilstoša.

Tas ir balstīts uz 27 dalībvalstu ziņojumiem un citiem avotiem un sastāv no četrām nodaļām:

- 1. nodaļa par tendencēm un skaitliskajiem rādītājiem, kas attiecas uz ĀTI Eiropas Savienībā;
- 2. nodaļa par likumdošanas procesiem dalībvalstīs;
- 3. nodaļa par dalībvalstu veiktajām ĀTI izvērtēšanas darbībām;
- 4. nodaļa par ES sadarbības mehānismu ĀTI izvērtēšanas jomā.

Šis gada ziņojums pieņemts vienlaikus ar gada ziņojumu par divējāda lietojuma preču eksporta kontroli. Gan ĀTI izvērtēšana, gan eksporta kontrole ir svarīgi rīki stratēģiskai tirdzniecības un ieguldījumu kontrolei ar mērķi panākt drošību Eiropas Savienībā.

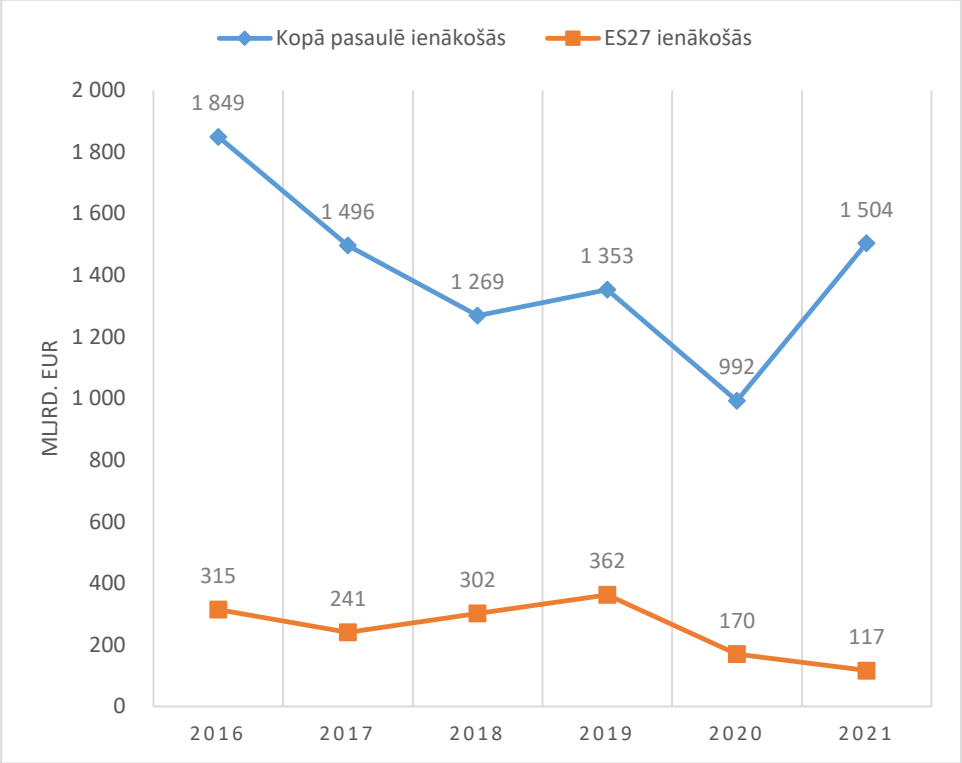
[1] Pirmais gada ziņojums attiecās uz īsāku laikposmu, t. i., no 2020. gada 11. oktobra līdz 2021. gada 30. jūnijam. Tādējādi pirmais ziņojums pārklājas ar šo ziņojumu, kas aptver arī laikposmu no 1. līdz 30. jūnijam.

1. NODAĻA. ĀRVALSTU TIEŠIE IEGULDĪJUMI EIROPAS SAVIENĪBĀ: TENDENCES UN SKAITLISKIE RĀDĪTĀJI

Pēc Covid-19 izraisītās 2020. gada lejupslīdes 2021. gadā globālie ārvalstu tiešie ieguldījumi (ĀTI) atjaunojās. Globālie ienākošie ĀTI 2021. gadā sasniedza 1,5 triljonus EUR (**1. attēls**), kas liecina par 52 % pieaugumu salīdzinājumā ar 2020. gadu un 11 % pieaugumu salīdzinājumā ar 2019. gada līmeni pirms Covid-19.

ES veicināja 2021. gada globālo atlabšanu ar ienākošajiem ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem 117 miljardu EUR vērtībā, kas ir 8 % no pasaules līmeņa (2019. gadā tie bija 27 %), proti, veido samazinājumu par 31 % salīdzinājumā ar 2020. gada līmeni un samazinājumu par 68 % salīdzinājumā ar 2019. gadu. ES rezultātu nosaka ienākošo ĀTI samazināšanās Īrijā, Vācijā un Luksemburgā un ieguldījumu pārtraukšana Nīderlandē[2].

1. attēls. Pasaulē un ES ienākošās ĀTI plūsmas

Avots: ESAO dati, izgūti 2022. gada 29. aprīlī. Dati attiecas uz ienākošajām ĀTI plūsmām.

2021. gadā, pastāvot spēcīgiem kapitāla vērtspapīru tirgiem un atjaunojoties uzņēmumu paļāvībai, visā pasaulē pieauga apvienošanās un iegādes darījumi un komercdarījumi pilnīgi jaunos projektos (*greenfield*), bet ES-27 valstīs[3] vēl ne (**1. attēls**), lai gan ĀTI ienākošās plūsmas kopumā

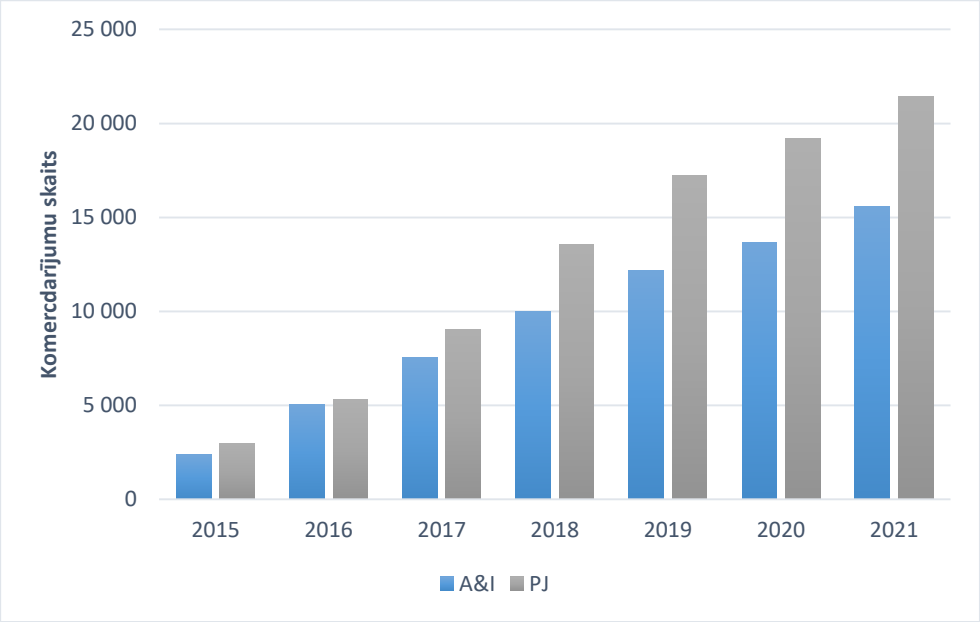
[2] ESAO *FDI IN FIGURES*, 2022. gada aprīlis.
[3] *Pitchbook*, *Global M&A report*, 2021.

samazinājās. Iegāžu skaits un ieguldījumu skaits pilnīgi jaunos projektos Eiropas Savienībā salīdzinājumā ar 2020. gadu bija palielinājies attiecīgi par 32 % un 12 %[4].

Tomēr iegāžu vēl aizvien bija par 9 % mazāk nekā 2019. gadā. Attiecībā uz ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos starpība salīdzinājumā ar gadu pirms pandēmijas sasniedza 39 %.

Ārvalstu komercdarījumu kumulatīvo plūsmu pieauguma tendence ES-27 valstīs apstiprina, ka ES valstis bijušas atvērtas ārvalstu ieguldījumiem, neraugoties uz Covid-19 pandēmijas izraisīto palēninašanos (**2. attēls**), proti, pēdējos piecos gados vidējais pieaugums gadā pārsniedzis 2100 iegādes un 3200 ieguldījumu darījumus pilnīgi jaunos projektos.

2. attēls. 2015.–2021. gada kumulatīvais komercdarījumu skaits ES-27

Avots: *JRC* izstrāde, kas veikta, izmantojot *Bureau van Dijk* datus, kuri izgūti 22.2.2022. Dati par 2015. gadu atbilst ĀTI plūsmām 2015. gadā, bet dati par turpmākajiem gadiem atbilst gada plūsmu kumulatīvajai summai.

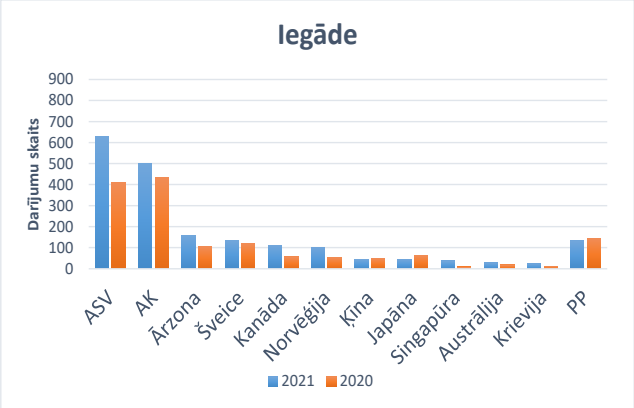
Gadskārtējie dati pa ārvalstu jurisdikcijām liecina, ka 2021. gadā lielākajai daļai izcelsmes valstu ir pieaudzis darījumu un projektu skaits (**3. attēls**). ASV bija lielākais ārvalstu ieguldītājs 2021. gadā, veidojot 32,3 % no visām iegādēm un 39,4 % no ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos, tām sekoja Apvienotā Karaliste ar attiecīgi 25,6 % un 20,9 %. Vērā ņemami izņēmumi ir Ķīna un Japāna, kas joprojām ir zem 2020. gada līmeņa. Jo īpaši Ķīna ar 2,3 % no visām ārvalstu īstenotajām iegādēm 2021. gadā (zem 2020. gadā sasniegtā 3,4 % līmeņa) un 6 % no ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos (zem 2020. gada 7,1 % līmeņa) nespēja pārspēt darījumu

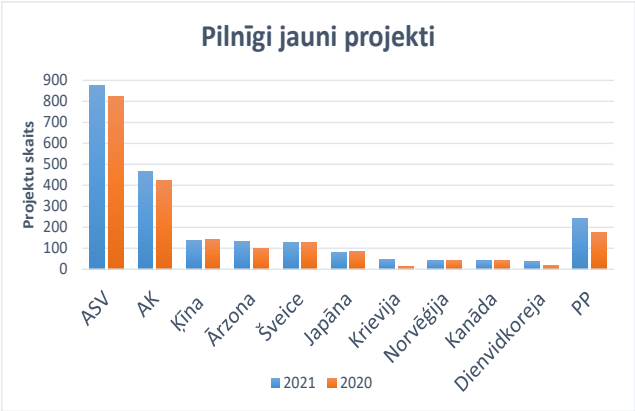
[4] GLOSĀRIJS. Termins *ārvalstu ieguldītājs* lietots, lai apzīmētu ārpussavienības subjektus (uzņēmumus vai personas), kas iegādājas pašu kapitāla daļas vai sāk ieguldījumus pilnīgi jaunos projektos (“*greenfields*” jeb “pilnīgi jauni projekti”). Termini *ārvalstu* un *ārpussavienības* ir savstarpēji aizstājami. Visā tekstā ar terminu *iegāde* apzīmēta pašu kapitāla daļu iegāde ES uzņēmumos — tā ietver A&I un kapitāla daļas zem 50 %, bet virs 10 % no kapitāla. Ar terminu *komercdarījumi* apzīmēta iegāžu un ieguldījumu pilnīgi jaunos projektos summa. Ārvalstu komercdarījumi attiecas uz darbībām, kurās ieguldītājs ir faktiskais īpašnieks ārpus ES. Faktiskais īpašnieks ir subjekts, kam tieši vai netieši pieder vismaz 50,01 % tiešā ieguldītāja kapitāla daļu.

slēgšanas jaudu, tomēr ir ziņots par dažiem tādiem lieliem A&I ieguldījumiem un ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos, kuru dēļ Ķīnas ieguldījumu vērtība 2021. gadā pieauga līdz 9 miljardiem EUR (no 6,5 miljardiem EUR 2020. gadā).

Stingra Ķīnas kapitāla kontrole un ieguldījumu darbību koncentrēšana galvenajās rūpniecības nozarēs 2021. gadā negatīvi ietekmēja Ķīnas darījumu slēgšanu[5]. Lai gan 2021. gadā lielākā daļa jurisdikciju sasniedza kapitāla daļu iegādes līmeni, kāds bija pirms Covid-19, un dažas no tām 2019. gada līmeni pat pārsniedza, ieguldījumi pilnīgi jaunos projektos joprojām nesasniedza 2019. gada līmeni[6]. Vienīgais izņēmums ir ārzonas valstis[7] (2021. gadā ietver 133 projektus — pieaugums salīdzinājumā ar 106 projektiem 2019. gadā) un Krievija[8] (2021. gadā 46 projekti — pieaugums salīdzinājumā ar 20 projektiem 2019. gadā).

3. attēls . Pašu kapitāla daļu iegāžu skaits (pa kreisi) un ieguldījumi pilnīgi jaunos projektos (pa labi) 2021. un 2020. gadā. Sīkāka informācija pa ārvalstu jurisdikcijām (desmit lielākās ieguldītājas)*

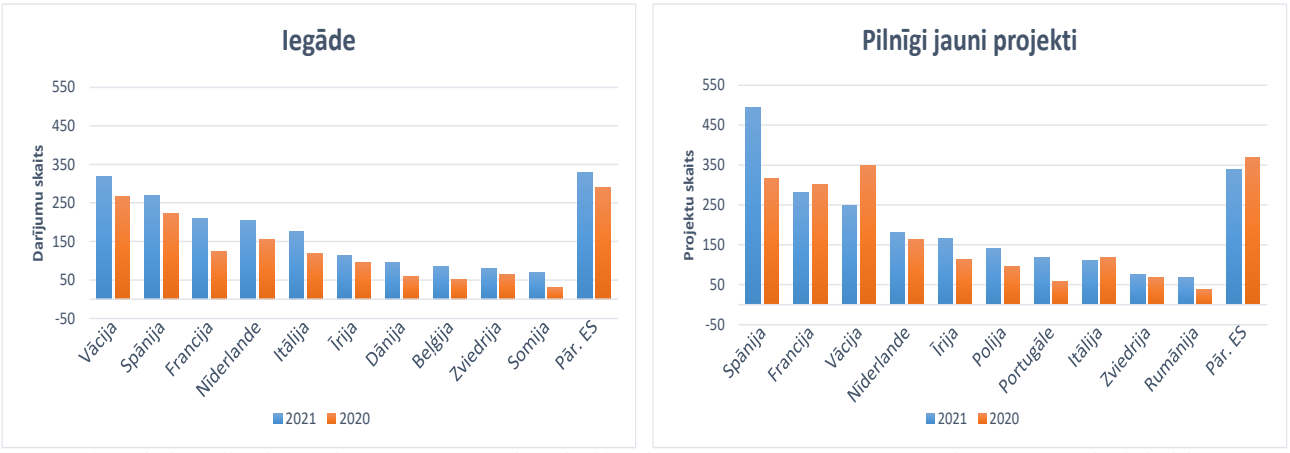
Avots: *JRC* izstrāde, kas veikta, izmantojot *Bureau van Dijk* datus, kuri izgūti 22.2.2022. Ārzona — ārzonas finanšu centrs[9]. PP — pārējās pasaules valstis (*) Pašu kapitāla daļu iegādes, kas pārsniedz 10 % no ES uzņēmuma kapitāla.

Lai gan analītiķu prognozes 2022. gadam bija pozitīvas, kas izrietēja no gaidām, ka pandēmijas smagākais posms ir palicis aiz muguras, cerība strauji gaist, ņemot vērā uzņēmējdarbības vidē valdošo nenoteiktību, kas izriet no neprovocētā un nepamatotā Krievijas iebrukuma Ukrainā. Enerģijas izmaksu straujā pieauguma ietekme uz ekonomiku (kas jau izpaudās pirms iebrukuma), kā arī izejvielu izmaksu straujā pieauguma ietekme uz ekonomiku un piegādes ķēdes traucējumu ekonomisko seku apmērs, jo īpaši attiecībā uz kritiskām izejvielām un kritiskām tehnoloģijām, kā arī vājāka globālā aktivitāte un tirdzniecība, kas vēl aizvien nav pilnībā novērtētas, ietekmēs darījumu slēgšanas *stimulu* Eiropas Savienībā, un rezultātā sākotnējā pozitīvā nostāja 2022. gadam varētu tikt pārskatīta, to koriģējot uz leju.

[5] Ķīnas ieguldījumu analīzi sk. *Rhodium* (2022).
[6] Tas attiecas, piemēram, uz ASV, ārzonas valstīm, Kanādu un Norvēģiju.
[7] Galvenās ārzonas pēc A&I vai pilnīgi jaunu projektu skaita (alfabētiskā secībā): Apvienotās Karalistes Normandijas salas, Bermudu Salas, Britu Virdžīnu salas, Kaimanu salas un Maurīcija. Ārzonas finanšu centru sarakstu sk., piemēram, Komisijas dienestu darba dokumentā *Following up on the Commission Communication "Welcoming Foreign Direct Investment while Protecting Essential Interests"*, SWD(2019) 108 final, 2019. gada 13. marts.
[8] Plašāka informācija — sadaļā *Russian shareholding in Europe (EU27)* pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.
[9] Sk. 7. zemsvītras piezīmi.

Komercdarījumu skaits pēc mērķa ES valstīm liecināja, ka 2021. gadā salīdzinājumā ar 2020. gadu ārvalstu komercdarījumu skaits lielā mērā ir atjaunojies (**4. attēls**). Vācija ar 16,4 % no visām ārvalstu ieguldītāju veiktajām iegādēm 2021. gadā bija galvenais galamērķis, un salīdzinājumā ar 2020. gadu tur reģistrēts komercdarījumu skaita pieaugums par 20 %. Seko Spānija, Francija un Nīderlande, kur ārvalstu komercdarījumu īpatsvars bija attiecīgi 13,8 %, 10,7 % un 10,5 % un gada pieauguma tempu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu raksturo divciparu skaitlis. 2021. gadā nozīmīgākā ārvalstu ieguldījumu saņēmēja pilnīgi jaunos projektos bija Spānija (22,2 % no kopskaita), pārspēdama Franciju un Vāciju (attiecīgi 12,7% un 11,2%). Šīs pēdējās divas minētās valstis kopā ar Itāliju bija vienīgās starp tām desmit nozīmīgāko ieguldījumu saņēmējām pilnīgi jaunos projektos, kurās ārvalstu projekti 2021. gadā nepārspēja 2020. gada līmeni[10].

4. attēls. Pašu kapitāla daļu iegāžu skaits (pa kreisi) un ieguldījumi pilnīgi jaunos projektos (pa labi) 2021. un 2020. gadā. Sīkāka informācija pa galamērķa valstīm (desmit lielākās saņēmējas)*

Avots: *JRC* izstrāde, kas veikta, izmantojot *Bureau van Dijk* datus, kuri izgūti 22.2.2022. "Pār. ES" nozīmē 'pārējā ES'. (*) Pašu kapitāla daļu iegādes, kas pārsniedz 10 % no ES uzņēmuma kapitāla.

Tuvāk aplūkojot nozares, uz kurām orientējas ārvalstu ieguldītāji, redzams, ka ārvalstu komercdarījumu atjaunošanos Eiropas Savienībā virza IKT (informācijas un komunikācijas tehnoloģija) un ražošana (**5. attēls**[11]). IKT ierindojās pirmajā vietā iegāžu ziņā un otrajā vietā pilnīgi jaunos projektos veikto ieguldījumu ziņā (aiz mazumtirdzniecības), proti, 2021. gadā tajā veikti 30 % no jaunajām iegādēm un 15,4 % no jauniem ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos — tas atbilst attiecīgi 34 % un 15 % pieaugumam salīdzinājumā ar 2020. gadu. Ražošanā, uz kuru attiecināmi 25,9 % no kopējām ārvalstu veiktajām iegādēm un 12 % no ārvalstu ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos, 2021. gadā reģistrēts attiecīgi 38 % un 12 % pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu.

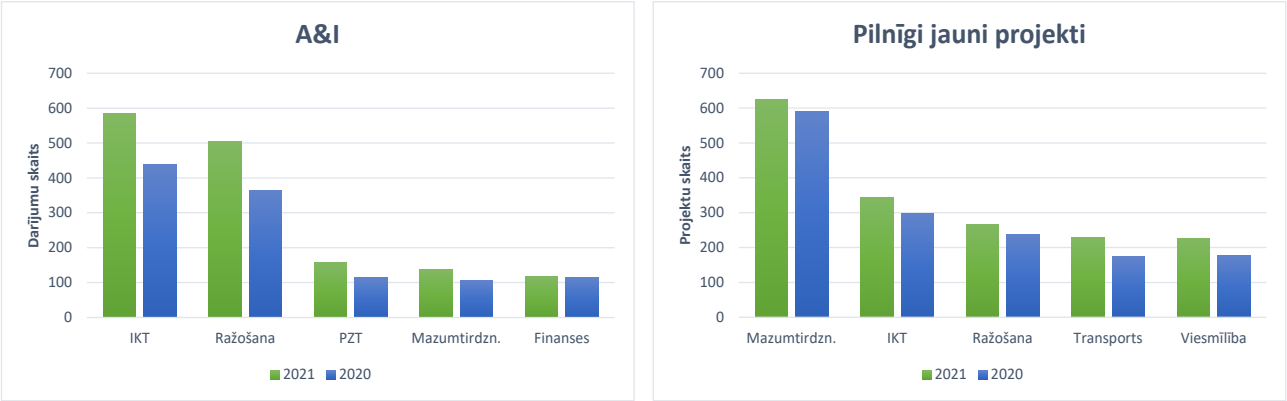
[10] Ieguldījumu apjoms pilnīgi jaunos projektos "pārējo ES valstu" grupā visveiksmīgāk atjaunojas Ungārijā, Čehijā un Grieķijā. Ungārija 2021. gadā uzņēma 2,4 % no visiem ārvalstu ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos Eiropas Savienībā, proti, par 38 % vairāk nekā 2020. gadā. Čehija no visiem ārvalstu ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos saņēmusi 1,5 %, 2021. gadā tai reģistrēts 50 % pieaugums salīdzinājumā ar 2020. gadu un Grieķijai (1,4 % no visiem ārvalstu ieguldījumiem pilnīgi jaunos projektos) — 63 %.

[11] Izmantotas *NACE* 2. red. *Broad Structure* kategorijas, sk.: https://ec.europa.eu/eurostat/web/nace-rev2.

Salīdzinājumā ar 2020. gadu ārvalstu komercdarījumi ieguva jaunu *stimulu* visās galvenajās nozarēs, sasniedzot vai dažās kategorijās pat pārsniedzot līmeni, kāds bija pirms Covid-19. Attiecībā uz pašu kapitāla daļu iegādi 2019. gada līmenis citu starpā ir pārsniegts IKT, profesionālajos, zinātniskajos un tehniskajos pakalpojumos un būvniecībā ar 27 %, 8,3 % un 10 % pieaugumu 2021. gadā salīdzinājumā ar 2019. gadu. Turpretim ārvalstu ieguldījumi pilnīgi jaunos projektos atlabst gausāk.

Izņemot viesmīlības nozari, ieguldījumi pilnīgi jaunos projektos 2021. gadā atpaliek no 2019. gada līmeņa, taču pēc krituma 2020. gadā tie ir atguvuši labvēlīgu virzību.

5. attēls. Iegāžu skaits (pa kreisi) un ieguldījumi pilnīgi jaunos projektos (pa labi) 2021. un 2020. gadā. Pēc NACE *nozarēm (piecas lielākās kategorijas)*

Avots: *JRC* izstrāde, kas veikta, izmantojot *Bureau van Dijk* datus, kuri izgūti 22.2.2022. "PZT" nozīmē 'profesionālās, zinātniskās un tehniskās darbības' (*NACE* 2. red. M sadaļa), citu starpā tajā ietilpst pētniecības un izstrādes infrastruktūra. "IKT" nozīmē 'informācija un komunikācija' (*NACE* 2. red. J sadaļa).

Sīkāka informācija

Sīkāka informācija par iepriekš norādītajiem skaitliskajiem rādītājiem ir sniegta pievienotā Komisijas dienestu darba dokumenta 1. iedaļā. Tajā ir sniegti papildu dati par ietekmi un atlabšanu katrā dalībvalstī un nozarē, par Eiropas Savienībā aktīvo ārvalstu ieguldītāju izcelsmi un par ārvalstu valsts sektora dalību ārvalstu ieguldītājuzņēmumos Eiropas Savienībā.

2. NODAĻA. LIKUMDOŠANAS PROCESI DALĪBVALSTĪS 2021. GADĀ

ES ĀTI izvērtēšanas regula un ES dalībvalstu ĀTI izvērtēšanas mehānismi

Lai gan ES ĀTI izvērtēšanas regulā dalībvalstīm nav noteikts pienākums izveidot valsts izvērtēšanas mehānismu[12], Eiropas Komisija joprojām mudina dalībvalstis gan politiskā, gan tehniskā līmenī pieņemt, pielāgot un īstenot valsts izvērtēšanas mehānismus. Pavisam nesen Eiropas Komisija 2020. gada norādījumos dalībvalstīm par to, kā sabiedrības veselības krīzes un ekonomiskas neaizsargātības laikā izmantot ĀTI izvērtējumu[13] un 2022. gada norādījumos dalībvalstīm attiecībā uz ĀTI no Krievijas un Baltkrievijas[14] aicināja dalībvalstis izveidot visaptverošu izvērtēšanas mehānismu.

Eiropas Komisija aktīvi veicina šo virzību visās dalībvalstīs, veicinot valstu likumdošanas procesu progresu un saskaņošanu. Visu 2021. gadu, sniedzot tehniskus un politiskus norādījumus, rīkojot tehniskas sanāksmes un informācijas apmaiņu, tostarp paraugprakses apmaiņu, Eiropas Komisija ir palīdzējusi dalībvalstīm.

Tomēr, lai gan notikusi šāda regulāra sadarbība un starp valstu izvērtēšanas mehānismiem pastāv vairākas būtiskas līdzības, joprojām ir vērojams, ka starp dalībvalstīm ir arī ievērojamas atšķirības attiecībā uz to, kas ir ĀTI oficiāla izvērtēšana un kādi ir piemērojamie termiņi, nozaru aptvere, paziņošanas prasības un citi elementi. Tāpēc Eiropas Komisija saglabā apņēmību atbalstīt valstu izvērtēšanas mehānismu saskaņošanu un paredz, ka visās 27 ES dalībvalstīs drīz būs ieviests valsts ĀTI izvērtēšanas mehānisms.

Valsts izvērtēšanas mehānisms visās 27 dalībvalstīs ir vajadzīgs tam, lai aizsargātu Savienību pret potenciāli riskantiem ārvalstu ieguldījumiem no trešām valstīm. Tas arī panāktu, ka visas 27 dalībvalstis un Eiropas Komisija izvērtē attiecīgos ĀTI, tādējādi aizsargājot dalībvalstu un

---

[12] Tomēr ĀTI izvērtēšanas regulas 3. pantā ir noteikts pienākums visām ES dalībvalstīm, kurās ir ĀTI izvērtēšanas mehānisms, lai šāds mehānisms:
• būtu ar noteiktu termiņu;
• būtu pārredzams un nepieļautu diskrimināciju;
• ļautu ņemt vērā citu dalībvalstu komentārus un Komisijas atzinumus;
• ļautu attiecīgajām personām aizstāvēt savas intereses pret nelabvēlīgiem ĀTI izvērtēšanas iestāžu lēmumiem;
• saglabātu pasākumus, kas ir nepieciešami, lai novērstu izvērtēšanas mehānismu un izvērtēšanas lēmumu apiešanu.

[13] Norādījumi dalībvalstīm attiecībā uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem un kapitāla brīvu apriti no trešām valstīm, un Eiropas stratēģisko aktīvu aizsardzību pirms Regulas (ES) 2019/452 (ĀTI izvērtēšanas regulas) piemērošanas (ESOV V 99I, 26.3.2020., 1.–5. lpp.). "*(..) Eiropas Komisija aicina dalībvalstis:*
- jau tagad pilnībā izmantot tās ārvalstu tiešo ieguldījumu izvērtēšanas mehānismus, lai pilnībā ņemtu vērā riskus, kas apdraud kritiskās veselības aprūpes infrastruktūras, kritiski svarīgo resursu piegādi un citas kritiskās nozares — kā tas paredzēts ES tiesiskajā regulējumā;
- tām dalībvalstīm, kurām pašlaik nav izvērtēšanas mehānisma vai kuru izvērtēšanas mehānisms neietver visas nepieciešamās darbības, izveidot visaptverošu izvērtēšanas mehānismu un līdz tam izmantot visas citas pieejamās iespējas, lai rīkotos gadījumos, kad līdzdalības iegūšana konkrētā uzņēmumā, infrastruktūrā vai tehnoloģijā vai kontrole pār to radītu risku drošībai vai sabiedriskajai kārtībai ES, tai skaitā apdraudētu kritiskās veselības aprūpes infrastruktūras un kritiski svarīgo resursu piegādi."

[14] Komisijas paziņojums "Norādījumi dalībvalstīm attiecībā uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem no Krievijas un Baltkrievijas saistībā ar militāro agresiju pret Ukrainu un ierobežojošiem pasākumiem, kas noteikti nesenajās Padomes regulās par sankcijām" (ESOV C 151 I, 6.4.2022., 1.–12. lpp.).

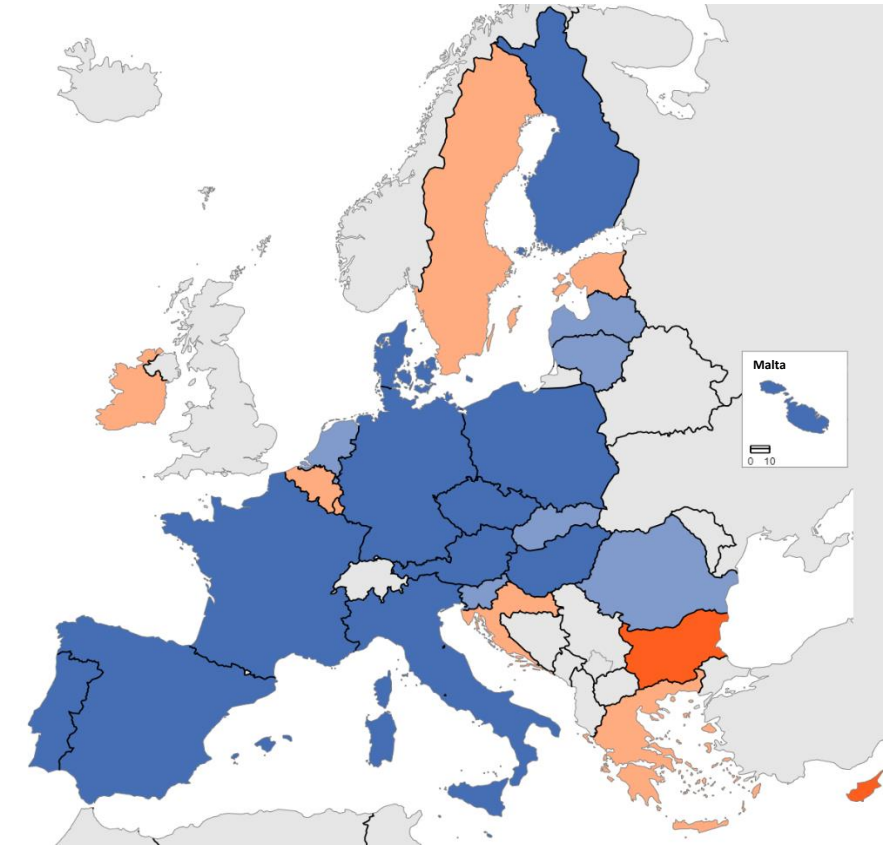
Savienības kolektīvo drošību, kā arī vienotā tirgus drošību un ļoti augsto ekonomiskās integrācijas līmeni, ko tas dara iespējamu.

Pārskats par dalībvalstīm, kurās ir izvērtēšanas mehānisms vai kurās notiek tā izveides process

Globālā pandēmija un nesenie traucējumi globālajās piegādes ķēdēs ir vērsuši uzmanību uz dažu svarīgu nozaru, piemēram, veselības aprūpes un enerģētikas, kritiskumu. Tādējādi daudzas ES dalībvalstis ir vai nu pieņēmušas jaunus valsts izvērtēšanas mehānismus, vai atjauninājušas un paplašinājušas līdzšinējos. 2021. gadā trīs dalībvalstis pieņēma jaunu izvērtēšanas mehānismu, un sešas dalībvalstis grozīja līdzšinējo. Līdz 2021. gada beigām septiņas dalībvalstis jau bija sākušas valsts izvērtēšanas mehānisma izveidei vajadzīgos konsultatīvus vai likumdošanas procesus. Kopumā 2021. gadā divās trešdaļās no visām ES dalībvalstīm bija ĀTI izvērtēšanas tiesību akti. ĀTI izvērtēšana Eiropas Savienībā iegūst jaunu *stimulu*.

Nākamajā kartē ir sniegts pārskats par ES dalībvalstu likumdošanas *status quo*.

Dalībvalstis, kurām ir izvērtēšanas mehānisms / notiek likumdošana
Sagatavots 2022. gada jūnijā

Administratīvās robežas: ©EuroGeographics ©UN-FAO ©Turkstat
Karti sastādījis Eurostat, 05.2022. ATTĒLS

ES dalībvalstis, kurām ir izvērt. mehānisms
ES dalībvalstis, kurās esošais izvērtēšanas mehānisms tiek atjaunināts
ES dalībvalstis, kurām nav izvērt. meh., bet kuras apsver vai plāno to pieņemt vai ir pieņemš. procesā
ES dalībvalstis, kurām nav izvērtēšanas mehānisma un kurās nenotiek tā izveides procesi

Dalībvalstu ziņojumi Eiropas Komisijai

Procesi ES dalībvalstīs 2021. gadā: ĀTI izvērtēšanas mehānismi

Līdz šim 25 no 27 ES dalībvalstīm:

- ir ieviesušas valsts ĀTI izvērtēšanas mehānismu vai
- ir pieņēmušas jaunu valsts ĀTI izvērtēšanas mehānismu, vai
- ir grozījušas līdzšinējo mehānismu, vai
- ir sākušas konsultatīvu vai likumdošanas procesu, kura rezultātā gaidāma jauna mehānisma pieņemšana vai grozījumu pieņemšana līdzšinējā.

Nākamajā tabulā ir sniegts pārskats par visu 27 dalībvalstu likumdošanas situāciju un norisēm 2021. gadā[15].

Ieviesušas valsts ĀTI izvērtēšanas mehānismu	Austrija, Malta, Polija, Portugāle, Slovēnija, Somija, Spānija
Grozījušas līdzšinējo mehānismu	Francija, Itālija, Latvija, Lietuva, Ungārija, Vācija
Īstenojušas konsultatīvu vai likumdošanas procesu, kura rezultātā gaidāmi līdzšinējā mehānisma atjauninājumi	Nīderlande, Rumānija
Pieņēmušas jaunu valsts ĀTI izvērtēšanas mehānismu	Čehija, Dānija, Slovākija
Īstenojušas konsultatīvu vai likumdošanas procesu, kura rezultātā gaidāma jauna mehānisma pieņemšana	Beļģija, Grieķija, Horvātija, Igaunija, Īrija, Luksemburga, Zviedrija
Nav publiski ziņojušas, ka būtu iecerēta kāda iniciatīva	Bulgārija, Kipra

Lielākā daļa grozījumu valsts tiesību aktos bijusi saistīta ar trim tematiem: izvērtēšanas procedūru jaunin--šana, nozaru aptveres paplašināšana un valsts mehānismu derīguma pagarināšana. Piemēram, **Francija** ir pazeminājusi slieksni, kuru sasniedzot tiek izvērtēti ārpussavienības ieguldītāju ieguldījumi, un tagad pieprasa, lai ieguldītāji kopā ar citiem dokumentiem iesniegtu arī ES paziņojumu "B veidlapu"[16]. **Vācija** ir ieviesusi dažādas procedūras izmaiņas (piemēram, pievienojusi 16 jaunas lietu grupas[17] saistībā ar jaunām/sensitīvām tehnoloģijām), piemērojusi jaunas robežvērtības kapitāla un balsstiesību iegādei, par kurām ir jāpaziņo, un ieviesusi jaunas prasības ieguldītājiem. **Itālija** ir paplašinājusi sava līdzšinējā izvērtēšanas mehānisma piemērojamību. **Latvija** citu starpā ir paplašinājusi valsts iestāžu pilnvaras pieprasīt no ieguldītājiem papildu informāciju. **Lietuva** citu starpā ir pielāgojusi to uzņēmumu un stratēģiskās infrastruktūras sarakstu, ko uzskata par svarīgu. **Ungārija** savos tiesību aktos ir iekļāvusi

[15] Sīkāku informāciju skatīt pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā.

[16] ES paziņojuma veidlapa kalpo par ieteikumu dalībvalstīm, kā par komercdarījumiem varētu paziņot ES sadarbības mehānismam.

[17] Vācijas tiesību aktos lietu grupas atbilst nozarēm. Tādējādi, ja uzņēmējdarbība, kas saistīta ar konkrētu komercdarījumu, ietilpst kādā no šīm nozarēm, ieguldītājiem ir pienākums paziņot par komercdarījumu iestādēm un komercdarījuma izpilde ("slēgšana") netiek uzskatīta par notikušu, iekam to nav apstiprinājušas Vācijas iestādes.

mērķuzņēmumu papildu darbības, par kuru ietvaros plānotajiem komercdarījumiem ir jāziņo. Visbeidzot, vairākas citas dalībvalstis ir norādījušas, ka pašlaik plāno grozīt savos līdzšinējos mehānismus.

Sīkāka informācija par likumdošanas izmaiņām saistībā ar dalībvalstu izvērtēšanas tiesību aktiem ir atrodama pievienotajā Komisijas dienestu darba dokumentā. Eiropas Komisija arī uztur valstu tiesību aktu atjauninājumu sarakstu[18].

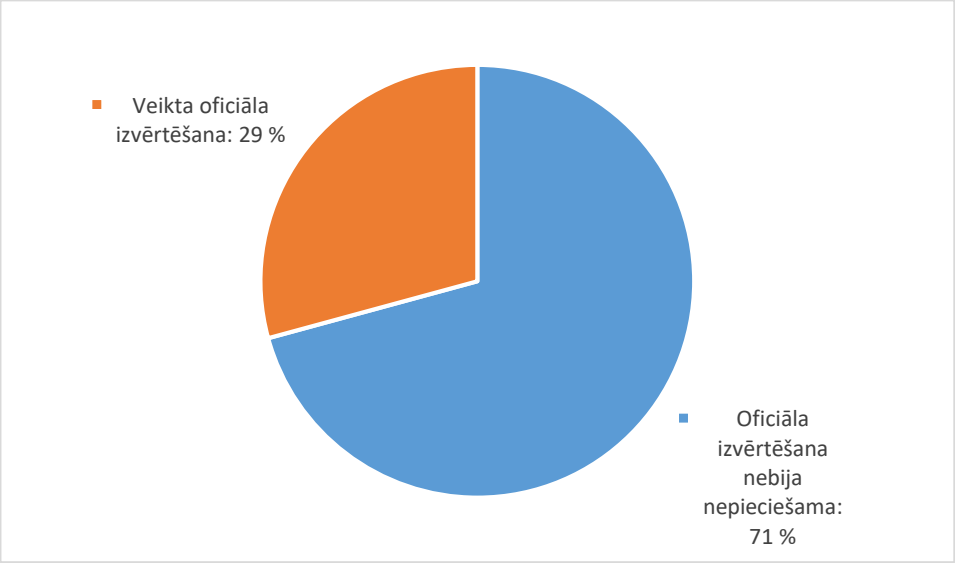
[18] Dalībvalstu paziņoto izvērtēšanas mehānismu saraksts ir pieejams https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2019/june/tradoc_157946.pdf

3. NODAĻA. DALĪBVALSTU ĀTI IZVĒRTĒŠANAS DARBĪBAS

ĀTI izvērtēšanas regula starp Eiropas Komisiju un ES dalībvalstīm izveido sadarbības mehānismu ĀTI izvērtēšanai. Tomēr lēmumu par to, kurus ieguldījumus izvērtēt, apstiprināt, kuriem izvirzīt nosacījumus vai kurus bloķēt, pieņem dalībvalstis, kurās ieguldījumi tiek veikti. Šajā nodaļā ir izmantoti un apkopoti dalībvalstu sniegtie dati par lietām, kas 2021. gadā izvērtētas saskaņā ar to tiesību aktiem un izvērtēšanas mehānismiem.

Kopumā 2021. gadā valstu līmenī ir saņemts ievērojams skaits atļaujas pieprasījumu[19]. Saskaņā ar regulas 5. pantu, kas nosaka dalībvalstu ziņošanas pienākuma izpildes organizatoriskos jautājumus, tās 2021. gadā ir ziņojušas par 1563 atļaujas pieprasījumiem un *ex-officio* lietām[20].

6. attēls. Dalībvalstu ĀTI izvērtēšanas aktivitāte

Avots: dalībvalstu ziņojumi.

Ir vērojama acīmredzama tendence oficiāli izvērtēt vairāk lietu. Patiešām, no 1563 atļaujas pieprasījumiem un *ex-officio* lietām oficiāli tika izvērtēti aptuveni 29 % lietu. Tas, šķiet, liecina, ka kopš 2020. gada oficiāli izvērtēto lietu īpatsvars ir pieaudzis[21]. To varētu skaidrot ar lielākas uzmanības pievēršanu tam, ko valsts iestādes uzskata par potenciāli "kritisku", kā arī ar izmaiņām vispārējās ieguldījumu tendencēs. Aptuveni 71 % no visiem pieteikumiem tika uzskatīti par

[19] Dažas dalībvalstis nav ziņojušas par lietām, kas izskatītas saskaņā ar to tiesību aktiem par izvērtēšanu. Bez tam viena dalībvalsts ziņojusi atļaujas pieprasījumu kopskaitu un divus (daļējus) skaitļus par rezultātu. Vēl cita dalībvalsts par 2021. gadu ziņojusi ievērojami mazāku izvērtēto lietu skaitu nekā pirmajā ziņojumā, jo pirms savu tiesību aktu stāšanās spēkā tā veikusi lietu priekšnovērtējumu. Dažas dalībvalstis ziņojušas arī par "konsultācijām" par šajā skaitā iekļauto lietu attiecināmību.

[20] Ir svarīgi norādīt, ka dalībvalstīs ir ieviestas dažādas izvērtēšanas procedūras, kas nozīmē, ka paziņotās lietas ir atkarīgas no valsts procedūrām (tvērums, attiecināmības pārbaude iepriekš vai vēlākā posmā utt.). Piemēram, dažas dalībvalstis atzīst lietas par neattiecināmām, pirms tiek veikta oficiāla izvērtēšanas procedūra, savukārt citas vispirms oficiāli izvērtē lietas un tikai pēc tam tās atzīst par neattiecināmām. Tādējādi grafiki un skaitļi šajā nodaļā ir iekļauti ar mērķi precīzi atspoguļot dalībvalstu veiktās izvērtēšanas darbības, par kurām tās ziņojušas, neatkarīgi no to valsts sistēmas.

[21] Pirmajā gada ziņojumā par visu 2020. gadu šis rādītājs bija 20 %.

neattiecināmiem vai tiem nebija vajadzīgs oficiāla izvērtēšana, jo tie acīmredzami neietekmē drošību un sabiedrisko kārtību.

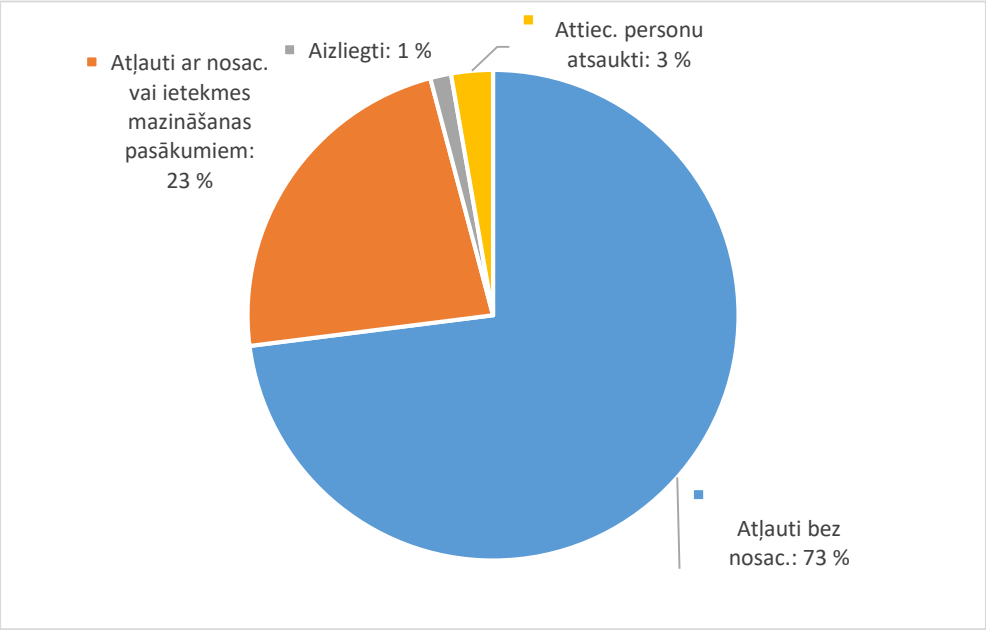
Arī atļauju pieprasījumu skaits ES dalībvalstīs ir ļoti nevienmērīgs. Patiešām, 2021. gadā četrās dalībvalstīs iesniegti aptuveni 70 % no visiem atļaujas pieprasījumiem un ierosinātas *ex-officio* lietas.

No 2021. gadā oficiāli izvērtētajām lietām, par kurām dalībvalstis ir paziņojušas lēmumu[22], lielākā daļa (73 %) tika atļautas bez nosacījumiem, tātad komercdarījums tika apstiprināts bez kādām ieguldītāja papildu darbībām.

Tomēr 23 % lēmumu bija saistīti ar apstiprināšanu ar nosacījumiem vai ietekmes mazināšanas pasākumiem. Šādos gadījumos valsts izvērtēšanas iestādes pirms plānoto ārvalstu tiešo ieguldījumu apstiprināšanas veda sarunas par konkrētām ieguldītāju darbībām, garantijām un saistībām.

Visbeidzot, valsts iestādes galu galā bloķēja komercdarījumus tikai 1 % no visām izskatītajām lietām, savukārt vēl 3 % lietu attiecīgās personas atsauca komercdarījumu.

7. attēls. Paziņotie lēmumi par ĀTI lietām

Avots: dalībvalstu ziņojumi.

Kopumā iepriekš minētie konstatējumi ir par pamatu šādiem galvenajiem secinājumiem:

- Salīdzinājumā ar 2020. gadu dalībvalstis saņemtos pieprasījumus 2021. gadā ir uzskatījušas par sensitīvākiem, jo oficiāli izvērtēto lietu īpatsvars ir palielinājies.

[22] Lai iegūtu 7. attēlā norādītos datus, no kopējā paziņotā oficiāli izvērtēto lietu skaita tika atskaitītas vairākas lietas. Patiešām, dalībvalstis ziņojušas par lēmumu rezultātu attiecībā uz 68,5 % lietu. Turklāt dažas lietas tika pārnestas uz 2022. gadu, un tāpēc to rezultāts 2021. gadā nebija zināms. Par atskaitītām lietām ziņojusi viena dalībvalsts, kura norādījusi tikai divus no četriem iespējamiem šo lietu rezultātiem.

- Atļauju pieprasījumu skaits ES dalībvalstīs ir nevienmērīgs, un četras valstis saņem aptuveni 70 % no visiem pieteikumiem. Pirmajā gada ziņojumā šis rādītājs bija 86,5 %. Tas liecina, ka izvērtēšana dalībvalstu starpā diversificējas.
- 2021. gadā lielākā daļa komercdarījumu, par kuriem ir paziņots lēmums, bija atļauti bez nosacījumiem (73 %, pirmajā ziņojumā — 79 %).
- 23 % no lietām, par ko tika pieņemts lēmums, bija saistītas ar ietekmes mazināšanas pasākumiem (salīdzinājumā ar iepriekšējo ziņojumu, kurā šis rādītājs bija 12 %, tas ir ievērojams pieaugums).
- Dalībvalstis bloķējušas tikai 1 % no komercdarījumiem (iepriekš, pirmajā ziņojumā, šis rādītājs bija nedaudz lielāks, proti, 2 %), un tas apstiprina, ka Eiropas Savienība joprojām ir atvērta ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem un dalībvalstis noraida tikai tos ieguldījumus, kas rada ļoti nopietnus draudus drošībai un sabiedriskajai kārtībai.

4. NODAĻA. ES SADARBĪBAS MEHĀNISMS ĀTI IZVĒRTĒŠANAS JOMĀ

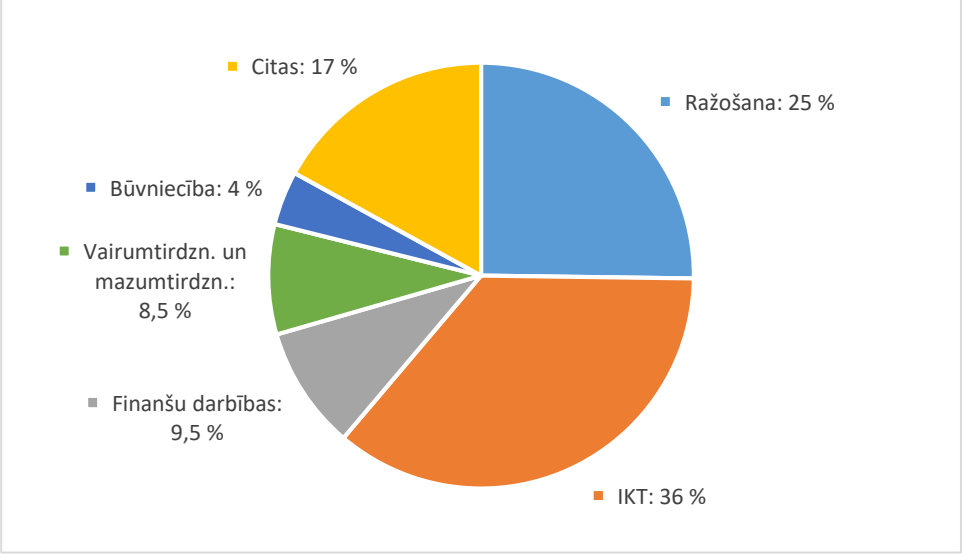
1. Paziņošana un citas darbības, kas veiktas saskaņā ar ĀTI izvērtēšanas regulu

3. nodaļā ir apkopota izvērtēšanas aktivitāte valsts līmenī. Tajā aptverti tie valsts līmenī gūtie ieguldījumi, kas atbilst nosacījumiem, kuri jāizpilda, lai tos izvērtētu saskaņā ar ĀTI regulu.

2021. gadā saskaņā ar ĀTI izvērtēšanas regulas 6. pantu 13 dalībvalstis iesniegušas kopumā 414 paziņojumus[23], savukārt periodā, uz kuru attiecas pirmais gada ziņojums par ĀTI izvērtēšanu[24], — paziņojumus iesniegušas 11 dalībvalstis. Vairāk nekā 85 % no šiem paziņojumiem sniegušas piecas dalībvalstis, proti, Austrija, Francija, Itālija, Spānija un Vācija. Paziņotie komercdarījumi ievērojami atšķiras ieguldījumu mērķnozaru, faktiskā ieguldītāja izcelsmes un komercdarījuma vērtības ziņā.

Piecas nozares ar vislielāko komercdarījumu skaitu bija IKT, ražošana, finanšu darbības[25], vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, būvniecība[26] (pirmajā gada ziņojumā "būvniecība" tika iekļauta kategorijā "citas"). Pirmās trīs nozares ir tās pašas, kas pirmajā gada ziņojumā, bet citādā secībā.

8. attēls. Galvenās mērķnozares kopumā 2021. gadā[27]

Avots: dalībvalstu paziņojumi

---

23 Tie ietver 5 lietas, par kurām iepriekš paziņots 2020. gadā, bet kuras tika izskatītas 2021. gadā.

24 Sk. https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2021/november/tradoc_159935.pdf

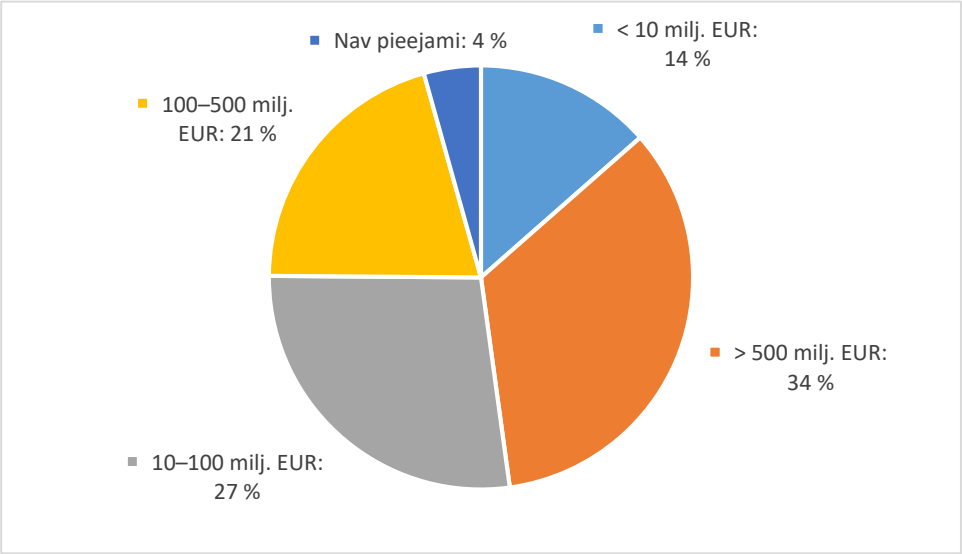
25 Finanšu darbības ietver darbības, ko veic holdingkompānijas, fondi vai tamlīdzīgi finanšu nozares dalībnieki (vai kas ir attiecināmas uz tiem) ar mērķi iegūt konkrētu (pašu kapitāla) daļu vai kontroli mērķuzņēmumā.

26 Pirmajā gada pārskatā tā bija ražošana, IKT un vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, klasificētas attiecīgi ar *NACE* kodiem C, J un G.

27 Tā kā lietas var aptvert vairākas nozares (t. i., *NACE* kodus), kopējais skaits grafikā pārsniedz paziņoto lietu kopskaitu 2021. gadā. Kategorija "citas" ietver visas pārējās nozares, kurās komercdarījumu īpatsvars ir zem 4 %, piemēram, elektroenerģija, gāzes apgāde, siltumapgāde un gaisa kondicionēšana; transports un uzglabāšana.

Komercdarījumu vērtība[28][29] lielākoties bija zem 500 milj. EUR, savukārt komercdarījumu lielākā procentuālā daļa (34 %) pēc vērtības pārsniedza 500 miljonus EUR.

9. attēls. Paziņoto ĀTI komercdarījumu attiecīgās vērtības 2021. gadā[30]

Avots: dalībvalstu paziņojumi

Paziņoto komercdarījumu vērtības diapazons ir plašs: zemākā darījuma vērtība ir 1 EUR un augstākā — aptuveni 29–31 mljrd. EUR.

ĀTI izvērtēšanas regulā paredzēts, ka ĀTI komercdarījumu novērtējumu veic divos iespējamos posmos. 1. posmā tiek novērtēti visi paziņotie komercdarījumi, un 2. posmā — tikai neliels komercdarījumu skaits. 2. posms ietver to lietu detalizētāku novērtējumu, kuras varētu ietekmēt drošību vai sabiedrisko kārtību vairākās dalībvalstīs vai radīt riskus Savienības interešu projektiem vai programmām. 2. posma lietas galīgi varētu slēgt Eiropas Komisija, sniedzot atzinumu par attiecīgo lietu.

[28] Vērtība (ja pieejama) attiecas uz mērķuzņēmumu, kas var būt lielāka mērķuzņēmuma meitasuzņēmums Eiropas Savienībā.

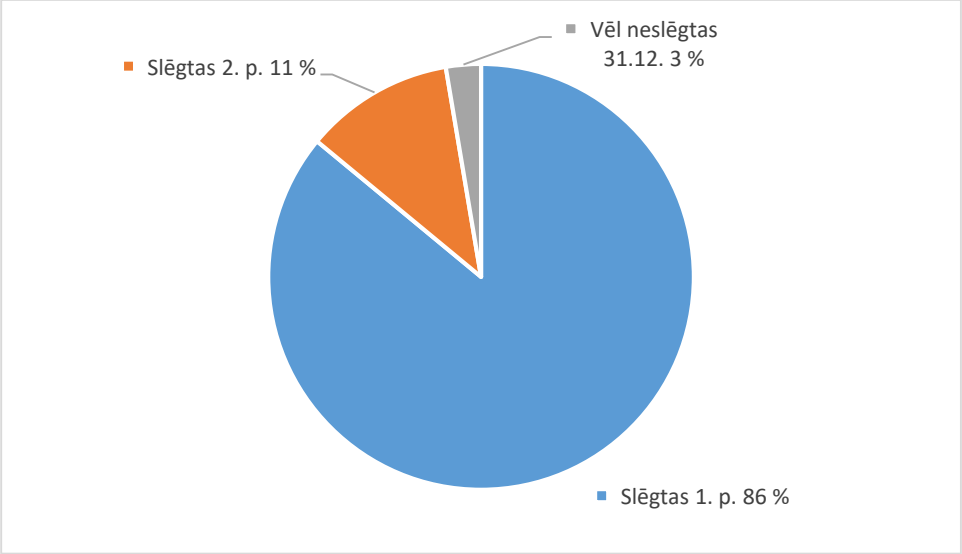
[29] Pirmajā gada ziņojumā komercdarījumu vērtība lielākoties bija mazāka, proti, 10–100 milj. EUR diapazonā, komercdarījumiem IKT nozarē sasniedzot visaugstāko darījuma vērtību, bet komercdarījumiem "Citi pakalpojumi" — viszemāko vērtības diapazonu.

[30] "Nav pieejami" ietver nesniegtu, nepieejamu/neizpaustu un nepiemērojamu informāciju.

No 414 paziņotajām lietām 86 % Eiropas Komisija slēdza 1. posmā, bet atlikušos 11 % (iepriekšējā ziņojumā — 14 %) lietu skatīja 2. posmā, kad no paziņotājas dalībvalsts tika pieprasīta papildu informācija. Šā ziņojuma pārskata perioda beigu datumā 3 % no šīm lietām vēl nebija pilnībā izskatītas, t. i., tās vēl nebija slēgtas 1. vai 2. posmā[31].

Papildu informācija, ko pieprasīja Eiropas Komisija, sākot 2. posmu, vērā ņemami atšķiras atkarībā no konkrētā komercdarījuma un paziņojumu pamatojošās informācijas detalizācijas un kvalitātes[32].

10. attēls. 1. un 2. posmā slēgtās lietas un vēl neslēgtās lietas

Avots: dalībvalstu paziņojumi

Pieprasītā informācija parasti aptver vienu vai vairākus šādus elementus: dati par mērķuzņēmuma produktiem un/vai pakalpojumiem; attiecīgo produktu iespējamā klasifikācija pie divējāda lietojuma precēm; klienti, alternatīvi piegādātāji un tirgus daļa; ieguldītāja ietekme uz mērķuzņēmumu pēc komercdarījuma; mērķuzņēmuma IĪ portfelis un pētniecības un izstrādes darbības; ieguldītājam raksturīgās papildu īpatnības un tā stratēģija. Šī informācija tiek pieprasīta, lai labāk novērtētu mērķuzņēmuma kritiski svarīgo nozīmi vai iespējamos draudus, ko rada ieguldītājs.

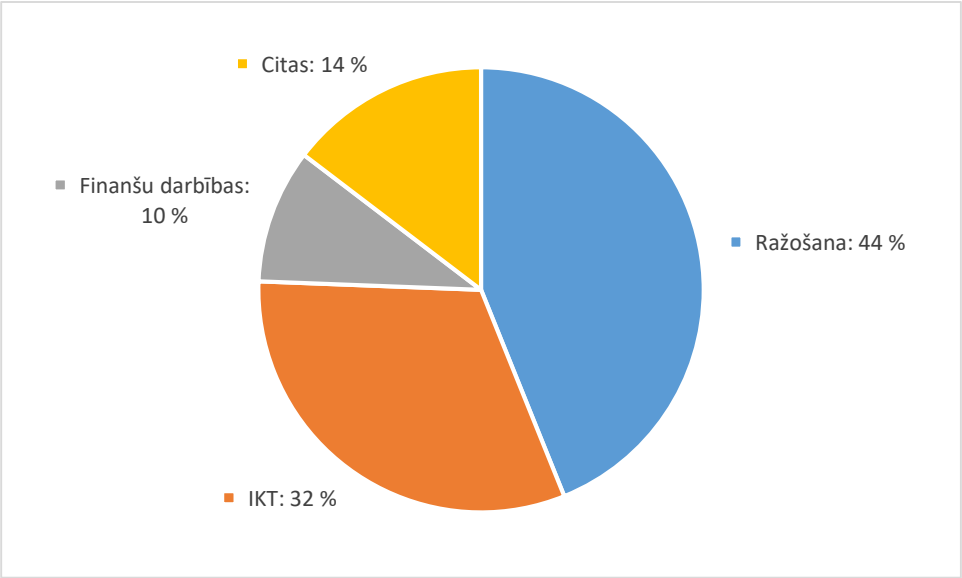
Galvenās nozares, ko skāra 2. posma lietas, bija ražošana, IKT un finanšu darbības. Ražošana un IKT no visām 2. posma lietām veidoja 76 %. IKT nozarē vērojams diezgan krass pieaugums no 17 % iepriekšējā ziņojumā līdz 32 % šajā ziņojumā.

---

31 2021. gada 31. decembrī — šā ziņojuma pārskata perioda beigu datumā — no 414 paziņotajām lietām izskatītas nebija vēl 11.

32 Paziņojuma veidlapa, kuru izmanto informācijas pieprasīšanai no ieguldītāja regulas 6. pantā paredzētā paziņojuma sniegšanai, un atjaunināts bieži uzdotu jautājumu dokuments palīdz nodrošināt zināmu vienveidību un informācijas minimumu par ieguldītāju un ieguldījumu mērķobjektu paziņojumos, ko sniedz saskaņā ar regulu. Abi dokumenti ir pieejami tīmekļa vietnē http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2006

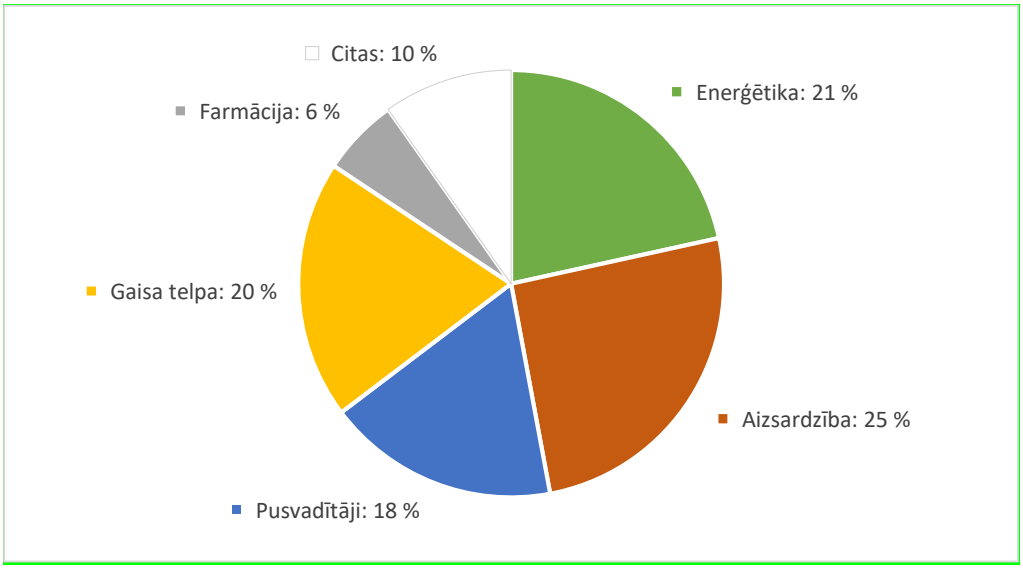
11. attēls. 2. posma galvenās mērķnozares 2021. gada lietās[33]

Avots: dalībvalstu paziņojumi

Nozīmīgākā nozare, proti, ražošana, ietver kritisko infrastruktūru un/vai tehnoloģiju, t. i., aizsardzības, gaisa telpas, enerģētikas, veselības (arī farmācijas) un pusvadītāju iekārtas. Gandrīz puse no paziņojumiem šajā nozarē (45 %) attiecas uz aizsardzību un gaisa telpu.

12. attēls. Ražošanas apakšnozares 2. posmā 2021. gada lietās

Avots: dalībvalstu paziņojumi

Par 47 otrā posma lietām ziņojušas deviņas dalībvalstis[34]. Visās 2. posma lietās vidējais ilgums, kas dalībvalstīm bija vajadzīgs, lai sniegtu prasīto informāciju, bija 22 kalendārās dienas (savukārt

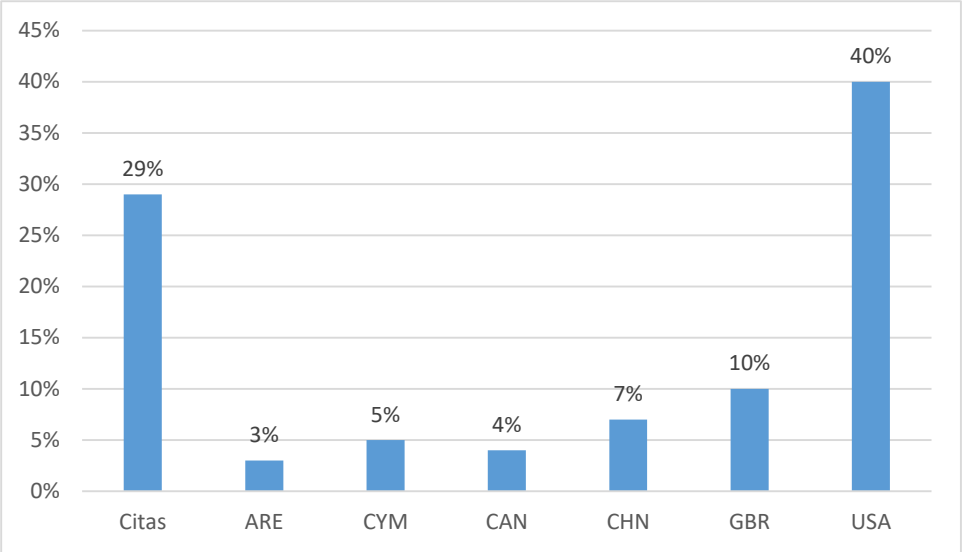
[33] Sk. 25. zemsvītras piezīmi.
[34] Pirmajā ziņojumā par 36 otrā posma lietām ziņojušas sešas dalībvalstis.

pirmajā ziņojumā — 31 kalendārā diena), un informācijas sniegšanas ilgums svārstījās no 3 līdz 101 dienai (salīdzinājumā ar 2 līdz 101 kalendārajai dienai pirmajā ziņojumā).

ĀTI regulā nav noteikti precīzi termiņi, kuros dalībvalstīm ir jāatbild, bet regulā paredzētie termiņi tiek apturēti, līdz tiek saņemta pilnīga informācija.

Attiecībā uz faktiskā ieguldītāja izcelsmi 414 lietās, kas 2021. gadā paziņotas Eiropas Komisijai, piecas galvenās izcelsmes valstis bija ASV, Apvienotā Karaliste, Ķīna, Kaimanu Salas un Kanāda. Uz Krieviju attiecās mazāk nekā 1,5 % lietu, uz Baltkrieviju — 0,2 %.

13. attēls. Faktisko ieguldītāju izcelsme 2021. gada lietās

Avots: dalībvalstu paziņojumi

No visām 2021. gadā paziņotajām lietām 28 % (salīdzinājumā ar 29 % pirmajā ziņojumā) bija vairāku jurisdikciju ĀTI komercdarījumi, jo tie attiecās (un tā tika ziņots) uz vairākām dalībvalstīm[35]. Galvenās nozares, uz kurām attiecās šādi paziņojumi, bija IKT, ražošana, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība, finanšu darbības.

Tabula. Vairāku jurisdikciju ĀTI komercdarījumi un galvenās nozares

IKT 39 %
Ražošana 20 %
Vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība 11 %
Finanšu darbības 9 %
Cits 32 %

Avots: dalībvalstu paziņojumi

35 "Vairāku jurisdikciju ĀTI komercdarījumi" šajā kontekstā ir ĀTI komercdarījumi, kuros ieguldījumu mērķobjekts ir uzņēmumu grupa, kas darbojas vairākās dalībvalstīs (un, iespējams, arī trešās valstīs), piemēram, ar meitasuzņēmumiem vairākās dalībvalstīs. Atkarībā no apstākļiem, kā arī attiecīgo dalībvalstu izvērtēšanas mehānisma īpatnībām par šādiem darījumiem **paziņo vairākas dalībvalstis**, tomēr tikai retos gadījumos koordinētā un sinhronizētā veidā.

Papildus visām lietām, par kurām paziņots saskaņā ar regulas 6. pantu, Eiropas Komisija 2021. gadā nav izmantojusi regulas 7. pantu (bet, kā norādīts pirmajā ziņojumā, to ir darījusi iepriekš). 7. pants ļauj Eiropas Komisijai izvērtēt tos ieguldījumus dalībvalstī, par kuriem tā uzzina, *ex officio* un neatkarīgi no tā, vai šai dalībvalstij ir savs izvērtēšanas mehānisms.

Atzinumi, ko Komisija pieņem saskaņā ar regulas 6., 7. vai 8. pantu, paliek konfidenciāli saskaņā ar regulas 10. pantu. Tāpēc šajā ziņojumā nav iespējams publicēt informāciju par atsevišķiem atzinumiem.

Atzinumi ir sniegti par mazāk nekā 3 % no visam paziņotajām lietām (tāds pats skaitliskais rādītājs kā pirmajā gada ziņojumā), un tie ir sniegti tikai tad, ja to prasījuši lietas apstākļi, konkrētāk, ieguldītāja riska profils un ieguldījumu mērķobjekta kritiski svarīgā nozīme. Ja ir ieteikti ietekmes mazināšanas pasākumi, tie ir samērīgi un specifiski identificētajiem riskiem un kritiski svarīgajai nozīmei.

Komisijas atzinumi var ietvert arī attiecīgās informācijas apmaiņu ar izvērtētāju dalībvalsti, un tajos var ierosināt arī iespējamus ietekmes mazināšanas pasākumus konstatētos risku pārvaldīšanai.

Galu galā lēmums par komercdarījumu būs jāpieņem dalībvalstij, kurā tiek veikts ieguldījums, vienlaikus pienācīgi ņemot vērā Komisijas atzinumu, lai kāds tas būtu.

<u>Iepriekš minētie dati liek izdarīt tādus pašus galvenos secinājumus, kādi izdarīti pirmajā gada ziņojumā.</u>

Pirmkārt un galvenokārt, lietu izskatīšana ar ES sadarbības mehānisma starpniecību joprojām darbojas labi. Lielākā daļa lietu 2021. gadā (86 %) no 414, par kurām tika paziņots, tika slēgtas 1. posmā, t. i., ļoti ātri, un tikai 11 % no paziņotajām lietām tika slēgtas 2. posmā (savukārt periodā, uz kuru attiecās iepriekšējais ziņojums, tie bija 14 %), un par mazāk nekā 3 % lietu tika sniegts Komisijas atzinums.

Otrkārt, ir tendence panākt lielāku izvērtēšanas diversificēšanos starp dalībvalstīm. Patiešām, aptuveni 70 % no visiem 2021. gadā saņemtajiem pieteikumiem iesniedza četras dalībvalstis, bet pirmajā gada ziņojumā šis rādītājs bija 86,5 %.

Treškārt, lai gan lielākā daļa lietu tiek novērtētas ātri 1. posmā un paredzēto 15 kalendāro dienu laikā, tomēr to lietu izskatīšanas ilgums, kuras nonāk 2. posmā, ir pavisam citāds, ņemot vērā laiku, kas dalībvalstīm vajadzīgs, lai atbildētu uz Komisijas pieprasījumu sniegt papildu informāciju, un bieži vien tās ir atkarīgas no ieguldītāja, kas sniedz pieprasīto informāciju.

Ceturtkārt, galvenās attiecīgās nozares (IKT, ražošana, finanšu darbības, vairumtirdzniecība un mazumtirdzniecība) un faktiskā ieguldītāja izcelsme (ASV, AK, Ķīna, Kaimanu Salas un Kanāda) lietās, par kurām paziņots saskaņā ar regulu, lielā mērā atspoguļo šā gada ziņojuma 1. nodaļā un pievienotajā dienestu darba dokumenta 1. iedaļā aprakstītās vispārējās ieguldījumu tendences attiecībā uz galvenajām nozarēm un faktiskā ieguldītāja izcelsmi.

Piektkārt, ievērojams skaits lietu, par ko paziņojušas dalībvalstis, bija saistītas ar vienu vai vairākiem regulas 4. pantā uzskaitītajiem vērā ņemamajiem faktoriem. Tie jo īpaši ietver kritisko

infrastruktūru, tehnoloģijas un divējāda lietojuma preces un piekļuvi sensitīvai informācijai, kā arī iespējamu ārvalstu ieguldītāja atrašanos valdības īpašumā, tās kontrolē vai ietekmē.

2. Krievijas un Baltkrievijas ĀTI saistībā ar Krievijas iebrukumu Ukrainā

Reaģējot uz neprovocēto un nepamatoto Krievijas militāro agresiju, kas vērsta pret Ukrainu un ko aktīvi atbalsta Baltkrievija, ES 2022. gadā ir pieņēmusi plašus un stingrus ierobežojošo pasākumu kopumus ("sankcijas") pret abām valstīm. Sankcijas pret Krieviju ir izstrādātas, lai mazinātu Kremļa spēju finansēt karu, liktu par iebrukumu atbildīgajai Krievijas politiskajai elitei samaksāt skaidru ekonomisku un politisku cenu un mazināt tās ekonomisko bāzi. Ņemot vērā Baltkrievijas būtisko atbalstu Krievijas iebrukumam, Eiropas Savienība ir pieņēmusi papildu sankcijas pret Baltkrieviju. Sankcijas pret Baltkrieviju ir izstrādātas tā, lai tām būtu līdzīga ietekme kā sankcijām pret Krieviju.

Kaut arī ĀTI izvērtēšana un sankcijas ir atšķirīgi juridiskie instrumenti un katram no tiem ir atšķirīgs mērķis un darbības veids, tomēr pret Ukrainu vērstās Krievijas militārās agresijas dēļ ir vajadzīga lielāka piesardzība attiecībā uz Krievijas un Baltkrievijas tiešajiem ieguldījumiem Savienībā. Tas attiecas ne tikai uz ieguldījumiem, kurus veic personas vai subjekti (struktūras), kam tiek piemērotas sankcijas. Pašreizējos apstākļos pastāv paaugstināts risks, ka jebkuri kritiski svarīgos aktīvos Eiropas Savienībā veikti ieguldījumi, kas tieši vai netieši saistīti ar personu vai subjektu, kurš ir saistīts ar Krievijas vai Baltkrievijas valdību un kuru šīs valdības kontrolē vai ietekmē, var radīt draudus drošībai vai sabiedriskajai kārtībai dalībvalstīs.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Eiropas Komisija 2022. gada aprīlī pieņēma norādījumus[36] dalībvalstīm attiecībā uz ĀTI no Krievijas un Baltkrievijas, lai nodrošinātu, ka ieguldījumiem, kurus kritiski svarīgos ES aktīvos kaut kādā veidā veic subjekti vai personas, kas saistītas ar Krievijas vai Baltkrievijas valdību, tiek pievērsta īpaša uzmanība.

3. Pasākumi, kas veikti pēc 2021. gada 1. janvāra, un virzība nākotnē

Šis ziņojums iezīmē Eiropas politikas konsolidāciju, kas ir būtiska drošības un sabiedriskās kārtības aizsardzībai Savienībā. Patiešām, dalībvalstu ĀTI izvērtēšanas mehānismu izveide un to pastāvīga uzlabošana, ES sadarbības mehānisma tālāka attīstība 2021. gadā, kā arī ĀTI sadarbība ar partnervalstīm, tostarp ar Amerikas Savienotajām Valstīm Tirdzniecības un tehnoloģiju padomes ĀTI darba grupas ietvaros, ir ļāvusi ES konsolidēt ES izvērtēšanas sistēmas pamatus. ES jau tagad, nedaudz vairāk kā pusotru gadu pēc regulas stāšanās spēkā, ir nostiprinājusies un proaktīva dalībniece ĀTI izvērtēšanas jomā.

Ziņojums skaidri apstiprina ĀTI regulas un sadarbības mehānisma pievienoto vērtību. Tas ir izrādījies vērtīgs un efektīvs instruments. Nav ziņots par noplūdēm saistībā ar paziņojumu un atzinumu sniegšanu vai citām regulā paredzētām darbībām. Lai nodrošinātu vajadzīgo uzticēšanos starp visām iesaistītajām personām, t. i., komercdarījuma pusēm, paziņotāju dalībvalsti, pārējām 26 dalībvalstīm un Eiropas Komisiju, **ir būtiski** atbilstoši apstrādāt un **aizsargāt** regulas 6., 7. un 8. panta mērķiem iesniegto **informāciju**.

Lai veicinātu regulas efektīvu īstenošanu un nodrošinātu to paziņojumu lielāku atbilstību un pilnīgumu, kurus dalībvalstis sniedz saskaņā ar regulas 6. pantu, Komisija ir atjauninājusi

[36] Sk. 14. zemsvītras piezīmi.

ieguldītājiem paredzētās **paziņojuma veidlapas**. Tā ir atjauninājusi **bieži uzdoto jautājumu** dokumentu (2021. gada jūnijā).

Attiecībā uz **paraugpraksi** Eiropas Komisija turpina veicināt informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm. 2022. gada martā pēc pandēmijas laikā organizētā virtuālas apmaiņas tā organizēja pirmo klātienes sanāksmi ar visu dalībvalstu pārstāvjiem. Pieredze liecina, ka kopumā ir iespējami turpmāki uzlabojumi, jo īpaši dalībvalstu noteiktajās jomās. Tomēr visas puses ir piekritušas, ka instrumenta un sadarbības mehānisma darbība ir ļoti apmierinoša un rada lielu pievienoto vērtību par labu valstu iestādēm, kuras pieņem galīgos lēmumus par attiecīgajiem komercdarījumiem, un Eiropas Savienības interešu (projektu vai programmu) aizsardzībai.

Eiropas Komisija pauž stingru pārliecību, ka vēl citas dalībvalstis ļoti drīz pieņems un stiprinās valsts ĀTI izvērtēšanas tiesību aktus un saistītos mehānismus potenciāli riskantiem ārvalstu ieguldījumiem. Šāda nostāja jau ir pausta vairākkārt, proti, 2020. gada norādījumos dalībvalstīm par to, kā sabiedrības veselības krīzes un ekonomiskas neaizsargātības laikā izmantot ĀTI izvērtējumu[37] un pēdējā laikā — norādījumos dalībvalstīm attiecībā uz ĀTI no Krievijas un Baltkrievijas[38] aicināja dalībvalstis izveidot visaptverošu izvērtēšanas mehānismu. Tam vajadzētu būt tikai laika jautājumam, pirms visas 27 dalībvalstis ievieš šādu mehānismu un tādējādi tieši veicina kopīgā drošības mērķa sasniegšanu. Palielinoties to dalībvalstu skaitam, kurām ir valsts ĀTI izvērtēšanas mehānisms, būtu jāpastiprina sadarbība ĀTI izvērtēšanas regulas ietvaros. Tomēr, tā kā ekonomikas vide ir nenoteikta, turpmāko paziņojumu skaitu un raksturu ir vēl jo grūtāk paredzēt.

Attiecībā uz **turpmākās attīstības iespējām** Eiropas Komisija 2021. gadā sāka **pētījumu par ĀTI sadarbības mehānismu**. Tās mērķis ir novērtēt saikni starp valsts iestāžu un Eiropas Komisijas veikto izvērtēšanu un apzināt jebkādus būtiskus ar efektivitāti vai lietderību saistītus jautājumus, ņemot vērā ĀTI izvērtēšanas regulas politikas mērķus[39]. Pētījums palīdzēs Komisijai apsvērt, vai 2023. gadā varētu būt vajadzīgs pārskatīt ĀTI izvērtēšanas regulu. Gaidāms, ka pētījums tiks pabeigts 2022. gada vasarā.

[37] Sk. 13. zemsvītras piezīmi.

[38] Sk. 14. zemsvītras piezīmi.

[39] Pētījuma konkrētie mērķi: i) sniegt pārskatu par spēkā esošajiem tiesību aktiem dalībvalstīs, kurās pašlaik ir izvērtēšanas mehānisms; ii) pārskatīt, kā valstu tiesību akti un ĀTI izvērtēšanas regula reglamentē valsts iestāžu un Eiropas Komisijas mijiedarbību ar ĀTI izvērtēšanas regulu izveidotā sadarbības mehānisma ietvaros; iii) atklāt visas būtiskās problēmas, kas pastāv pašreizējā valstu tiesību aktu sistēmā un ĀTI izvērtēšanas regulā un var izraisīt to, ka, ievērojot ĀTI izvērtēšanas regulas politikas mērķus, tiek gūti mazāk lietderīgi un/vai mazāk efektīvi rezultāti; iv) noskaidrot nepieciešamību, lai administratīvais slogs ieguldītājiem un citām ieinteresētajām personām būtu samērīgs ar politikas mērķiem un attiecīgajām ar drošību vai sabiedrisko kārtību saistītajām bažām.